

Titlul II. Infracțiunea

Capitolul I. Dispoziții generale

Art. 15. Trăsăturile esențiale ale infracțiunii. (1) *Infracțiunea* este fapta prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție, nejustificată și imputabilă persoanei care a săvârșit-o.

(2) Infracțiunea este singurul temei al răspunderii penale. [*R.A.: art. 17, art. 18 și art. 18¹ CP 1969*]

Art. 16. Vinovăția. (1) Fapta constituie infracțiune numai dacă a fost săvârșită cu forma de vinovăție cerută de legea penală.

(2) Vinovăție există când fapta este comisă cu intenție, din culpă sau cu intenție depășită.

(3) Fapta este săvârșită cu intenție când făptuitorul:

a) prevede rezultatul faptei sale, urmărind producerea lui prin săvârșirea acelei fapte;

b) prevede rezultatul faptei sale și, deși nu-l urmărește, acceptă posibilitatea producerii lui.

(4) Fapta este săvârșită din culpă, când făptuitorul:

a) prevede rezultatul faptei sale, dar nu-l acceptă, socotind fără temei că el nu se va produce;

b) nu prevede rezultatul faptei sale, deși trebuia și putea să îl prevadă.

(5) Există intenție depășită când fapta constând într-o acțiune sau inacțiune intenționată produce un rezultat mai grav, care se datorează culpei făptuitorului.

(6) Fapta constând într-o acțiune sau inacțiune constituie infracțiune când este săvârșită cu intenție. Fapta comisă din culpă constituie infracțiune numai când legea o prevede în mod expres. [*R.A.: art. 19 CP 1969*]

Art. 17. Săvârșirea infracțiunii comise prin omisiune. Infracțiunea comisivă care presupune producerea unui rezultat se consideră săvârșită și prin omisiune, când:

a) există o obligație legală sau contractuală de a acționa;

b) autorul omisiunii, printr-o acțiune sau inacțiune anterioară, a creat pentru valoarea socială protejată o stare de pericol care a înlesnit producerea rezultatului.

Capitolul II. Cauzele justificative

Art. 18. Dispoziții generale. (1) Nu constituie infracțiune fapta prevăzută de legea penală, dacă există vreuna dintre cauzele justificative prevăzute de lege.

(2) Efectul cauzelor justificative se extinde și asupra participanților.

Art. 19. Legitima apărare. (1) Este justificată fapta prevăzută de legea penală săvârșită în legitimă apărare.

(2) Este în legitimă apărare persoana care săvârșește fapta pentru a înlătura un atac material, direct, imediat și injust, care pune în pericol persoana sa, a altuia,

drepturile acestora sau un interes general, dacă apărarea este proporțională cu gravitatea atacului.

(3) Se prezumă a fi în legitimă apărare, în condițiile alin. (2), acela care comite fapta pentru a respinge pătrunderea unei persoane într-o locuință, încăpere, dependință sau loc împrejmuit ținând de aceasta, fără drept, prin violență, viclenie, efracție sau alte asemenea modalități nelegale ori în timpul nopții. [*R.A.: art. 44 alin. (1), (2) și (2¹) CP 1969*]

Hotărâri Com.E.D.O. și Hotărâri C.E.D.O. 1. Articolul 3 din Convenție consacră una dintre valorile fundamentale ale societăților democratice. Chiar și în cele mai dificile circumstanțe, cum ar fi lupta împotriva terorismului și a crimei organizate, Convenția interzice în termeni absoluți tortura și tratamentele inumane și degradante, indiferent de comportamentul victimei. Curtea admite că, în situații de menținere a ordinii, prevenire a infracțiunilor, prindere a presupușilor criminali și protejarea lor și a altor persoane, ofițerii de poliție au dreptul să folosească mijloace adecvate, inclusiv forța. Cu toate acestea, forța poate fi utilizată numai în cazul în care este indispensabilă și nu trebuie să fie excesivă (C.E.D.O., cauza *Yudina c. Rusiei*, Hotărârea din 10 iulie 2012, www.echr.coe.int).

2. Pentru a aprecia dacă a fost respectat raportul de proporționalitate între scopul urmărit și rezultatul produs prin recurgerea la forță, trebuie să se țină seama de natura scopului urmărit, de pericolul care amenință viața sau integritatea corporală a persoanelor, dar și de riscul de a exista victime prin folosirea forței. În condițiile în care moartea unei persoane survine în urma utilizării armelor de foc pentru arestarea legală a unor persoane violente și înarmate și numai după ce agenții autorității s-au apărat împotriva violenței ilegale exercitate de cei vizați, nu există o încălcare a art. 2 din Convenție, recurgerea la forță fiind absolut necesară pentru atingerea scopului urmărit (Com.E.D.O., cauza *W. și M. Wolfgram c. Germaniei*, Decizia din 6 octombrie 1986; C.E.D.O., cauza *Perk și alții c. Turciei*, Hotărârea din 28 martie 2006, ambele în *C. Bîrsan*, Convenția europeană, p. 112 și 119).

3. Recurgerea la forță de către agenții statului poate fi justificată când se bazează pe o anumită convingere care poate apărea ca valabilă la epoca producerii evenimentelor, dar care ulterior se dovedește a fi eronată. Curtea nu poate substitui propria sa apreciere situației în care s-a găsit funcționarul de poliție aflat în miezul acțiunii și ceea ce a putut el simți când și-a văzut viața în pericol. De aceea, recurgerea la forța ucigătoare, deși foarte regretabilă, nu a fost disproporționată și nu a depășit limitele a ceea ce polițistul a considerat că era absolut necesar să facă pentru a evita un pericol real și iminent pentru viața sa și a colegilor săi (C.E.D.O., cauza *Bubbins c. Regatului Unit*, Hotărârea din 17 martie 2005, în *C. Bîrsan*, Convenția europeană, p. 118).

4. Există o încălcare a art. 2 din Convenție în cazul în care, deși utilizarea armelor de către agenții autorității a fost riguros proporțională cu scopul urmărit – evitarea unui atac terorist –, operațiunea de prevenire a atentatului nu a fost pregătită și controlată în așa fel încât să fie redusă la minimum recurgerea la forță, ce putea presupune moartea unor persoane, autoritățile statului neluând toate măsurile rezonabile pentru a se împiedica acest rezultat (C.E.D.O., cauza *McCann și alții c. Regatului Unit*, Hotărârea din 27 septembrie 1995, în *C. Bîrsan*, Convenția europeană, p. 114).

Art. 20. Starea de necesitate. (1) Este justificată fapta prevăzută de legea penală săvârșită în stare de necesitate.

(2) Este în stare de necesitate persoana care săvârșește fapta pentru a salva de la un pericol imediat și care nu putea fi înlăturat altfel viața, integritatea corporală sau sănătatea sa ori a altei persoane sau un bun important al său ori al altei persoane sau un interes general, dacă urmările faptei nu sunt vădit mai grave decât cele care

s-ar fi putut produce în cazul în care pericolul nu era înlăturat. [R.A.: art. 45 alin. (1) și (2) CP 1969]

Art. 21. Exercițarea unui drept sau îndeplinirea unei obligații. (1) Este justificată fapta prevăzută de legea penală constând în exercițarea unui drept recunoscut de lege sau în îndeplinirea unei obligații impuse de lege, cu respectarea condițiilor și limitelor prevăzute de aceasta.

(2) Este de asemenea justificată fapta prevăzută de legea penală constând în îndeplinirea unei obligații impuse de autoritatea competentă, în forma prevăzută de lege, dacă aceasta nu este în mod vădit ilegală.

Dezlegarea unor chestiuni de drept. Prin Decizia nr. 19/2015 (M. Of. nr. 590 din 5 august 2015), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, a admis sesizarea formulată de Curtea Militară de Apel prin care s-a solicitat pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a problemei de drept „dacă fapta medicului, care are calitatea de funcționar public, de a primi plăți suplimentare sau donații de la pacienți, în condițiile art. 34 alin. (2) din Legea nr. 46/2003 privind drepturile pacientului, constituie sau nu o exercițare a unui drept recunoscut de lege, având ca urmare incidența dispozițiilor art. 21 alin. (1) teza I din Codul penal”, și a stabilit: „*Fapta medicului angajat cu contract de muncă într-o unitate spitalicească din sistemul public de sănătate, care are calitatea de funcționar public, în accețiunea dispozițiilor art. 175 alin. (1) lit. b) teza a II-a din Codul penal, de a primi plăți suplimentare sau donații de la pacienți, în condițiile art. 34 alin. (2) din Legea drepturilor pacientului nr. 46/2003, nu constituie o exercițare a unui drept recunoscut de lege având ca urmare incidența dispozițiilor art. 21 alin. (1) teza I din Codul penal*”.

N.r. Motivarea integrală a deciziei poate fi consultată online la adresa <http://biblioteca-hamangiu.ro/>.

Art. 22. Consimțământul persoanei vătămate. (1) Este justificată fapta prevăzută de legea penală săvârșită cu consimțământul persoanei vătămate, dacă aceasta putea să dispună în mod legal de valoarea socială lezată sau pusă în pericol.

(2) Consimțământul persoanei vătămate nu produce efecte în cazul infracțiunilor contra vieții, precum și atunci când legea exclude efectul justificativ al acestuia.

Capitolul III. Cauzele de neimputabilitate

Art. 23. Dispoziții generale. (1) Nu constituie infracțiune fapta prevăzută de legea penală, dacă a fost comisă în condițiile vreuneia dintre cauzele de neimputabilitate.

(2) Efectul cauzelor de neimputabilitate nu se extinde asupra participanților, cu excepția cazului fortuit.

Art. 24. Constrângerea fizică. Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală săvârșită din cauza unei constrângeri fizice căreia făptuitorul nu i-a putut rezista. [R.A.: art. 46 alin. (1) CP 1969]

Art. 25. Constrângerea morală. Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală săvârșită din cauza unei constrângeri morale, exercițată prin amenințare cu un pericol grav pentru persoana făptuitorului ori a altuia și care nu putea fi înlăturat în alt mod. [R.A.: art. 46 alin. (2) CP 1969]

Art. 26. Excesul neimputabil. (1) Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală săvârșită de persoana aflată în stare de legitimă apărare, care a depășit, din cauza tulburării sau temerii, limitele unei apărări proporționale cu gravitatea atacului.

(2) Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală săvârșită de persoana aflată în stare de necesitate, care nu și-a dat seama, în momentul comiterii faptei, că pricinuieste urmări vădit mai grave decât cele care s-ar fi putut produce dacă pericolul nu era înlăturat. [R.A.: art. 44 alin. (3) și art. 45 alin. (3) (interpretat per a contrario) CP 1969]

Hotărâri C.E.D.O. Noțiunii de depășire a legitimei apărări îi corespunde în dreptul penal român conceptul de „exces justificat”. Chiar dacă membrii forțelor de securitate nu sunt *de iure* excluși de la excesul de autoapărare, calitatea sau funcția lor sunt factori care pot fi luați în considerare atunci când se analizează împrejurările unei cauze. În condițiile în care comportamentul persoanei nu a reprezentat o amenințare gravă și serioasă pentru ordinea publică sau integritatea fizică a agenților forței publice, folosirea armei de către aceștia din urmă apare nejustificată (cauza *Grămadă c. României*, Hotărârea din 11 februarie 2014, www.echr.coe.int).

Art. 27. Minoritatea făptuitorului. Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală săvârșită de un minor, care la data comiterii acesteia nu îndeplinea condițiile legale pentru a răspunde penal. [R.A.: art. 50 CP 1969]

Art. 28. Iresponsabilitatea. Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală săvârșită de persoana care, în momentul comiterii acesteia, nu putea să-și dea seama de acțiunile sau inacțiunile sale ori nu putea să le controleze, fie din cauza unei boli psihice, fie din alte cauze. [R.A.: art. 48 CP 1969]

Art. 29. Intoxicația. Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală săvârșită de persoana care, în momentul comiterii acesteia, nu putea să-și dea seama de acțiunile sau inacțiunile sale ori nu putea să le controleze, din cauza intoxicației involuntare cu alcool sau cu alte substanțe psihoactive. [R.A.: art. 49 CP 1969]

Legea de aplicare: Art. 241. Prin *substanțe psihoactive* se înțelege substanțele stabilite prin lege, la propunerea Ministerului Sănătății.

Art. 30. Eroarea. (1) Nu constituie infracțiune fapta prevăzută de legea penală săvârșită de persoana care, în momentul comiterii acesteia, nu cunoștea existența unei stări, situații ori împrejurări de care depinde caracterul penal al faptei.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică și faptelor săvârșite din culpă pe care legea penală le pedepsește, numai dacă necunoașterea stării, situației ori împrejurării respective nu este ea însăși rezultatul culpei.

(3) Nu constituie circumstanță agravantă sau element circumstanțial agravant starea, situația ori împrejurarea pe care infractorul nu a cunoscut-o în momentul săvârșirii infracțiunii.

(4) Prevederile alin. (1)-(3) se aplică în mod corespunzător și în cazul necunoașterii unei dispoziții legale extrapenale.

(5) Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală săvârșită ca urmare a necunoașterii sau cunoașterii greșite a caracterului ilicit al acesteia din cauza unei împrejurări care nu putea fi în niciun fel evitată. [R.A.: art. 51 CP 1969]

Hotărâri C.E.D.O. Referitor la calitatea legii de a fi „previzibilă” și „accesibilă”, Curtea a arătat că, deși art. 7 din Convenție nu menționează în mod expres legătura de ordin

subiectiv între elementul material al infracțiunii și persoana considerată ca autor al acesteia, logica noțiunilor de „pedeapsă” și de „pedepsire”, precum și termenii de vinovat („*guilty*” în versiunea engleză), respectiv persoană vinovată („*personne coupable*” în versiunea franceză) impun interpretarea textului în sensul că, pentru a aplica o anumită pedeapsă, trebuie să existe o legătură intelectuală (de conștiință și de voință) ce permite evidențierea unui element de responsabilitate în conduita autorului material al infracțiunii. În lipsa acestui element, pedeapsa nu ar mai fi justificată, deoarece ar apărea ca lipsit de coerență ca, pe de o parte, să se pretindă ca o bază legală să fie accesibilă și rapvizibilă, iar, pe de altă parte, o persoană să fie considerată vinovată și pedepsită în situația în care ea nu a fost în măsură să cunoască legea penală datorită unei erori invincibile total neimputabile celui în cauză. De aceea, un cadrul legislativ ce nu permite unui „acuzat” să cunoască sensul și întinderea legii penale este necorespunzător nu numai prin raportare la noțiunile generale de „calitate” a legii, ci și prin luarea în considerare a exigențelor specifice noțiunii de „legalitate penală” (cauza *Sud Fondi Srl și alții c. Italiei*, Hotărârea din 20 ianuarie 2009, în *C. Birsan*, Convenția europeană, p. 583).

Art. 31. Cazul fortuit. Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală al cărei rezultat e consecința unei împrejurări care nu putea fi prevăzută. [*R.A.: art. 47 CP 1969*]

Capitolul IV. Tentativa

Art. 32. Tentativa. (1) *Tentativa* constă în punerea în executare a intenției de a săvârși infracțiunea, executare care a fost însă întreruptă sau nu și-a produs efectul.

(2) Nu există tentativă atunci când imposibilitatea de consumare a infracțiunii este consecința modului cum a fost concepută executarea. [*R.A.: art. 20 CP 1969*]

Art. 33. Pedepsirea tentativei. (1) Tentativa se pedepsește numai când legea prevede în mod expres aceasta.

(2) Tentativa se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea consumată, ale cărei limite se reduc la jumătate. Când pentru infracțiunea consumată legea prevede pedeapsa detențiunii pe viață, iar instanța s-ar orienta spre aceasta, tentativa se sancționează cu pedeapsa închisorii de la 10 la 20 de ani. [*R.A.: art. 21 CP 1969*]

Dezlegarea unor chestiuni de drept. A se vedea Decizia nr. 6/2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, redată în extras *supra*, la art. 6.

Art. 34. Desistarea și împiedicarea producerii rezultatului. (1) Nu se pedepsește autorul care, înainte de descoperirea faptei, s-a desistat ori a încunoștințat autoritățile de comiterea acesteia, astfel încât consumarea să poată fi împiedicată, sau a împiedicat el însuși consumarea infracțiunii.

(2) Dacă actele îndeplinite până în momentul desistării sau împiedicării producerii rezultatului constituie o altă infracțiune, se aplică pedeapsa pentru această infracțiune. [*R.A.: art. 22 CP 1969*]

Capitolul V. Unitatea și pluralitatea de infracțiuni

Art. 35. Unitatea infracțiunii continuate și a celei complexe. (1) Infracțiunea este continuată când o persoană săvârșește la diferite intervale de timp, dar în

realizarea aceleiași rezoluții și împotriva aceluiași subiect pasiv, acțiuni sau inacțiuni care prezintă, fiecare în parte, conținutul aceleiași infracțiuni.

(2) Infracțiunea este complexă când în conținutul său intră, ca element constitutiv sau ca element circumstanțial agravant, o acțiune sau o inacțiune care constituie prin ea însăși o faptă prevăzută de legea penală. [R.A.: art. 41 CP 1969]

Legea de aplicare: Art. 238. În aplicarea dispozițiilor art. 35 alin. (1) din Codul penal, condiția unității subiectului pasiv se consideră îndeplinită și atunci când: a) bunurile ce constituie obiectul infracțiunii se află în coproprietatea mai multor persoane; b) infracțiunea a adus atingere unor subiecți pasivi secundari diferiți, dar subiectul pasiv principal este unic.

Neconstituționalitate. Prin Decizia nr. 368/2017 (M. Of. nr. 566 din 17 iulie 2017), Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că **sintagma „și împotriva aceluiași subiect pasiv” din cuprinsul dispozițiilor art. 35 alin. (1) din Codul penal este neconstituțională.** Curtea a reținut că respectiva sintagmă, care impune condiția unității subiectului pasiv în cazul infracțiunii continuate, creează discriminare în cadrul aceleiași categorii de persoane care săvârșesc la diferite intervale de timp, dar în realizarea aceleiași rezoluții, acțiuni sau inacțiuni care prezintă, fiecare în parte, conținutul aceleiași infracțiuni, ceea ce atrage încălcarea prevederilor art. 16 alin. (1) din Constituție cu privire la egalitatea cetățenilor în fața legii, fără privilegiu și fără discriminări.

N.r. Motivarea integrală a deciziei poate fi consultată online la adresa <http://biblioteca-hamangiu.ro/>.

Dezlegarea unor chestiuni de drept. 1. A se vedea Decizia nr. 5/2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, redată în extras *supra*, la art. 5.

2. A se vedea Decizia nr. 13/2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, redată în extras *supra*, la art. 6.

Hotărâri C.E.D.O. Pentru o prezentare detaliată a noțiunii de „infracțiune continuată” și reglementarea ei actuală în statele membre ale Consiliului Europei, precum și pentru principiile stabilite în materie de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, a se vedea Hotărârea Marii Camere din 27 ianuarie 2015, pronunțată în cauza *Rohlens c. Republicii Cehe*, www.echr.coe.int. În același sens, a se vedea și cauza *Veeber c. Estoniei* (nr. 2), Hotărârea din 21 ianuarie 2003, iar pentru un caz de infracțiune continuă, cauza *Ecer și Zeyrek c. Turciei*, Hotărârea din 27 februarie 2001.

Art. 36. Pedepsea pentru infracțiunea continuată și infracțiunea complexă. (1) Infracțiunea continuată se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită, al cărei maxim se poate majora cu cel mult 3 ani în cazul pedepsei închisorii, respectiv cu cel mult o treime în cazul pedepsei amenzii.

(2) Infracțiunea complexă se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru acea infracțiune.

(3) Infracțiunea complexă săvârșită cu intenție depășită, dacă s-a produs numai rezultatul mai grav al acțiunii secundare, se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea complexă consumată. [R.A.: art. 42 CP 1969]

Dezlegarea unor chestiuni de drept. A se vedea Decizia nr. 7/2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, redată în extras *supra*, la art. 6.

Art. 37. Recalcularea pedepsei pentru infracțiunea continuată sau complexă. Dacă cel condamnat definitiv pentru o infracțiune continuată sau complexă este

judecat ulterior și pentru alte acțiuni sau inacțiuni care intră în conținutul aceleiași infracțiuni, ținându-se seama de infracțiunea săvârșită în întregul ei, se stabilește o pedeapsă corespunzătoare, care nu poate fi mai ușoară decât cea pronunțată anterior. [R.A.: art. 43 CP 1969]

Art. 38. Concursul de infracțiuni. (1) Există concurs real de infracțiuni când două sau mai multe infracțiuni au fost săvârșite de aceeași persoană, prin acțiuni sau inacțiuni distincte, înainte de a fi condamnată definitiv pentru vreuna din ele. Există concurs real de infracțiuni și atunci când una dintre infracțiuni a fost comisă pentru săvârșirea sau ascunderea altei infracțiuni.

(2) Există concurs formal de infracțiuni când o acțiune sau o inacțiune săvârșită de o persoană, din cauza împrejurărilor în care a avut loc sau a urmărilor pe care le-a produs, realizează conținutul mai multor infracțiuni. [R.A.: art. 33 CP 1969]

Legea de aplicare: Art. 10. Tratamentul sancționator al pluralității de infracțiuni se aplică potrivit legii noi atunci când cel puțin una dintre infracțiunile din structura pluralității a fost comisă sub legea nouă, chiar dacă pentru celelalte infracțiuni pedeapsa a fost stabilită potrivit legii vechi, mai favorabilă.

Hotărâri C.E.D.O. Concursul ideal tipic de infracțiuni se caracterizează prin aceea că faptul unic se descompune în două infracțiuni distincte. În asemenea cazuri, pedeapsa cea mai grea absoarbe, de regulă, pedeapsa mai ușoară. Într-o astfel de situație, nu există nimic care să contrazică art. 4 din Protocolul nr. 7 adițional la Convenție, deoarece acesta interzice ca o persoană să fie judecată de două ori pentru aceeași infracțiune, în timp ce, în cadrul concursului ideal de infracțiuni, același fapt comportă o analiză în cadrul a două infracțiuni distincte. Desigur, este recomandabil, pentru o bună administrare a justiției, ca infracțiunile provenind din același fapt penal să fie sancționate de o singură instanță într-o procedură unică. Nu se poate susține însă că este încălcat art. 4 din Protocolul nr. 7, din moment ce această dispoziție nu se opune ca instanțe diferite să judece infracțiuni diferite, chiar dacă ar proveni din același fapt penal (cauza *Oliveira c. Elveției*, Hotărârea din 30 iulie 1998, în *T. Toader, A. Stoica, N. Cristuș*, CP adnotat, p. 53).

Art. 39. Pedeapsa principală în caz de concurs de infracțiuni. (1) În caz de concurs de infracțiuni, se stabilește pedeapsa pentru fiecare infracțiune în parte și se aplică pedeapsa, după cum urmează:

- a) când s-au stabilit o pedeapsă cu detențiune pe viață și una sau mai multe pedepse cu închisoare ori cu amendă, se aplică pedeapsa detențiunii pe viață;
- b) când s-au stabilit numai pedepse cu închisoare, se aplică pedeapsa cea mai grea, la care se adaugă un spor de o treime din totalul celorlalte pedepse stabilite;
- c) când s-au stabilit numai pedepse cu amendă, se aplică pedeapsa cea mai grea, la care se adaugă un spor de o treime din totalul celorlalte pedepse stabilite;
- d) când s-au stabilit o pedeapsă cu închisoare și o pedeapsă cu amendă, se aplică pedeapsa închisorii, la care se adaugă în întregime pedeapsa amenzii;
- e) când s-au stabilit mai multe pedepse cu închisoare și mai multe pedepse cu amendă se aplică pedeapsa închisorii conform lit. b), la care se adaugă în întregime pedeapsa amenzii conform lit. c).

(2) Atunci când s-au stabilit mai multe pedepse cu închisoarea, dacă prin adăugare la pedeapsa cea mai mare a sporului de o treime din totalul celorlalte pedepse cu închisoarea stabilite s-ar depăși cu 10 ani sau mai mult maximul general al pedepsei închisorii, iar pentru cel puțin una dintre infracțiunile concurente pedeapsa prevăzută

de lege este închisoarea de 20 de ani sau mai mare, se poate aplica pedeapsa detențiunii pe viață. [R.A.: art. 34 CP 1969]

Dezlegarea unor chestiuni de drept. 1. A se vedea Decizia nr. 1/2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, redată în extras *supra*, la art. 6.

2. A se vedea Decizia nr. 7/2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, redată în extras *supra*, la art. 5.

3. A se vedea Decizia nr. 13/2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, redată în extras *supra*, la art. 6.

Art. 40. Contopirea pedepselor pentru infracțiuni concurente. (1) Dacă infractorul condamnat definitiv este judecat ulterior pentru o infracțiune concurentă, se aplică dispozițiile art. 39.

(2) Dispozițiile art. 39 se aplică și în cazul în care, după ce o hotărâre de condamnare a rămas definitivă, se constată că cel condamnat mai suferise o condamnare definitivă pentru o infracțiune concurentă.

(3) Dacă infractorul a executat integral sau parțial pedeapsa aplicată prin hotărârea anterioară, ceea ce s-a executat se scade din durata pedepsei aplicate pentru infracțiunile concurente.

(4) Dispozițiile privitoare la aplicarea pedepsei în caz de concurs de infracțiuni se aplică și în cazul în care condamnarea la pedeapsa detențiunii pe viață a fost comutată sau înlocuită cu pedeapsa închisorii.

(5) În cazul contopirii pedepselor conform alin. (1)-(4) se ține seama și de pedeapsa aplicată printr-o hotărâre de condamnare pronunțată în străinătate, pentru o infracțiune concurentă, dacă hotărârea de condamnare a fost recunoscută potrivit legii.

[R.A.: art. 36 CP 1969]

Art. 41. Recidiva. (1) Există recidivă când, după rămânerea definitivă a unei hotărâri de condamnare la pedeapsa închisorii mai mare de un an și până la reabilitare sau împlinirea termenului de reabilitare, condamnatul săvârșește din nou o infracțiune cu intenție sau cu intenție depășită, pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de un an sau mai mare.

(2) Există recidivă și în cazul în care una dintre pedepsele prevăzute în alin. (1) este detențiunea pe viață.

(3) Pentru stabilirea stării de recidivă se ține seama și de hotărârea de condamnare pronunțată în străinătate, pentru o faptă prevăzută și de legea penală română, dacă hotărârea de condamnare a fost recunoscută potrivit legii. [R.A.: art. 37 CP 1969]

Legea de aplicare: ► Art. 9. (1) Pedepsele cu închisoarea aplicate în baza dispozițiilor Codului penal din 1969 pentru infracțiuni comise în timpul minorității nu vor fi luate în considerare la stabilirea stării de recidivă potrivit dispozițiilor Codului penal. ► Art. 10. Tratamentul sancționator al pluralității de infracțiuni se aplică potrivit legii noi atunci când cel puțin una dintre infracțiunile din structura pluralității a fost comisă sub legea nouă, chiar dacă pentru celelalte infracțiuni pedeapsa a fost stabilită potrivit legii vechi, mai favorabilă.

Dezlegarea unor chestiuni de drept. Prin Decizia nr. 7/2017 (M. Of. nr. 269 din 18 aprilie 2017), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Iași, Secția penală și pentru cauze cu minori, prin care s-a solicitat pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept „dacă, în aplicarea dispozițiilor art. 41 alin. (1) din